

IHMC²

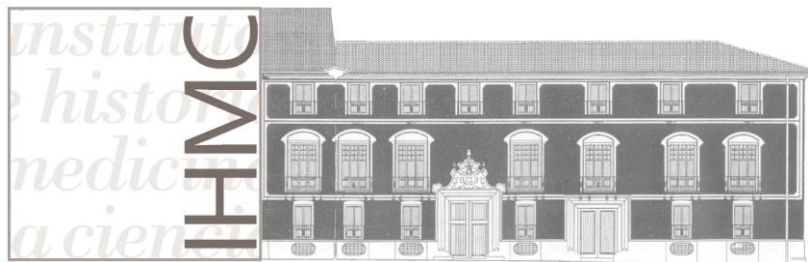
BUTLLETÍ DE NOTÍCIES DE L'INSTITUT D'HISTÒRIA

DE LA MEDICINA I DE LA CIÈNCIA LÓPEZ PIÑERO

2 (1). PRIMAVERA 2016.

UNIVERSITAT
DE VALÈNCIA

IHMC² : El butlletí de notícies de l'Institut d'Història de la Medicina i de la Ciència "López Piñero" ofereix informació actualitzada respecte a les seves activitats.

Sumari:

- Presentació.
- Investigació.
- Congresos.
- Seminaris d'Investigació.
- Presentació de llibres.
- Biblioteca.
- Museu.
- Exposicions.
- Biografies de Científics.
- Cicles de Cinema.
- Ensenyament i divulgació de les ciències.
- Professors invitats i estudiants residents.
- Màster i Doctorat.
- Difusió i comunicació.

PALAU DE CERVERO

46003 VALÈNCIA

Tel. 963 926 229

<http://goo.gl/T1k9Ir>

PRESENTACIÓ

L'Institut d'Història de la Medicina i de la Ciència López Piñero és un centre de la Universitat de València dedicat a la investigació i la divulgació entorn als estudis històrics i socials sobre la medicina, la tecnologia i la ciència. Compta amb programes propis de Màster i Doctorat en "Història de la ciència i la comunicació científica". També desenvolupa nombroses activitats de divulgació científica (exposicions, cicles de cinema, etc.) i seminaris d'investigació. El centre està situat en un palau restaurat del segle XVIII (Palau Cerveró) on també estan ubicades la Biblioteca historicomèdica, amb una extraordinària col·lecció de recursos bibliogràfics, i la col·lecció d'instruments científicomèdica de la Universitat de València. Aquest edifici disposa de sales d'exposicions permanents i temporals.

El butlletí de notícies IHMC² ofereix les activitats principals del centre per als primers mesos del 2016. Una informació actualitzada pot consultar-se a la pàgina web del centre.

Els membres de l'IHMC volem agrair la col·laboració de totes les persones participants a les nostres activitats al llarg d'aquest darrers mesos, en primer lloc, a les persones que han participat i organitzat les conferències i també al públic (tant presencial com telemàtic) que ha permès debats intensos i variats. També volem agrair la gran quantitat de persones que fan possible les altres activitats del centre: les exposicions, la biblioteca, el cicle de cinema i la gestió del nostre patrimoni, particularment als nostres voluntaris i estudiants residents que fan possible cada dia aquestes activitats.

L'IHMC ha iniciat de renovació amb la creació d'un projecte nou i ampliat amb el que col·laboren a hores d'ara un ventall ampli de persones de quatre universitats. El nou centre continuarà donant suport a la recerca innovadora, la reflexió crítica, la innovació pedagògica, la igualtat d'oportunitats, la divulgació rigorosa i la conservació del patrimoni bibliogràfic i material relacionat amb la ciència, la tecnologia i la medicina.

INVESTIGACIÓ

L'IHMC desenvolupa investigació al voltant dels estudis històrics i socials sobre la medicina, la tecnologia i la ciència. Els seus membres realitzen nombroses publicacions acadèmiques dins d'aquest tema, tant en forma de llibres com dins de revistes especialitzades. També participen activament a congressos especialitats i organitzen jornades i conferències amb investigadors de tot el món. Per al mes d'abril de 2016 està prevista l'organització d'un congrés internacional d'història social amb el que participaran centenars d'investigadors de diversos països: <<https://esshc.socialhistory.org/>>. Els membres de l'IHMC participen activament en l'organització de la XIV Trobada de la Societat Catalana d'Història de la Ciència i de la Tècnica, que tindrà lloc el 27, 28 i 29 d'octubre de 2016 a la Universitat Jaume I de Castelló (UJI), Castelló de la Plana.

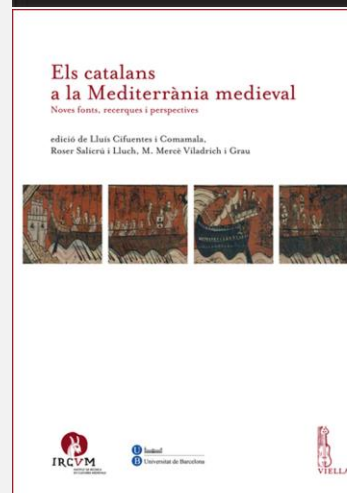
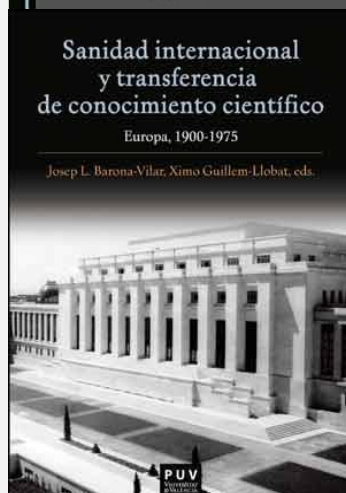
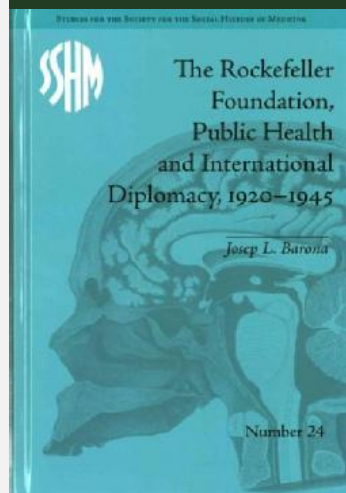
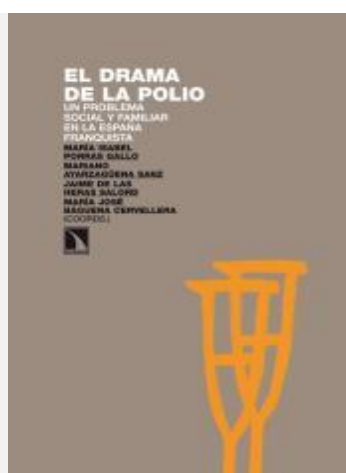
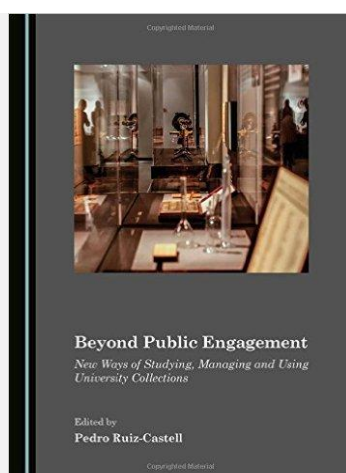
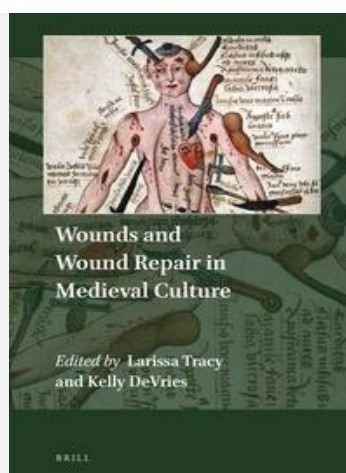

46003 València

Gràcies a aquestes activitats, el centre compta amb una xarxa de col·laboració molt ampla amb altres universitats i centres d'investigació del nostre entorn i d'altres països. Fomenta l'intercanvi de professorat i estudiants dins de programes d'investigació i dona suport a tot tipus d'ajudes i beques per al foment de la investigació dins de les àrees esmentades. Qualsevol col·laboració dins d'aquest terreny pot ser consultada a la direcció del centre: bertomeu@uv.es. Dins de les més recents publicacions dels membres del centre es troben:

- R Ballester; MI Porras; MJ Báguena, "The eradication of poliomyelitis in Spain". *Hygiea*, 11 (1) (2015), 71-92.
- JL Barona, *The Rockefeller Foundation, Public Health and International Diplomacy, 1920-1945*, London, Pickering and Chatto, 2015.
- JL Barona-Vilar; X Guillem-Llobat, *Sanidad internacional y transferencia de conocimiento científico. Europa 1900-1975*. València: PUV, 2015.
- JL Barona, *Food Inspection in Denmark. Reports on meat and milk presented to the league of Nations on the occasion of the visit of European Health Officers in 1924*. Copenhagen, Dansk Landbrugsmuseum, 2015.
- JL Barona, *The League of Nations and the Rockefeller Foundation: International Activism in Public Health*". In: Rodríguez, M.; Rodogno, D. Kozma, L. (ed.) *The League of Nations Work on Social Issues: Visions, Endeavours and Experiments*. Geneva. United Nations Publications, 2015, p. 58-74.
- JR Bertomeu, *La verdad sobre el caso Lafarge: Ciencia, justicia y ley durante el siglo XIX*", Barcelona, El Serbal, 2015.
- JR Bertomeu, *Venenos, ciencia y justicia. El epistolario de Mateu Orfila (1816-1853)*". Alicante. Norte Crítico. Servei de Publicacions, 2015.
- C Ferragud, "Les relacions entre els menescals sarraïns i cristians a la València baixmedieval", dins Lluís Cifuentes, Roser Salicrú i Mercè Viladrich (eds.), *Els catalans a la Mediterrània medieval: noves fonts, recerques i perspectives*, Roma, Viella (IRCV-Medieval Cultures, 3), 2015, 329-340.
- C Ferragud, "Barbers in the process of medicalization in the Crown of Aragon during the late Middle Ages", dins Flocel Sabaté (ed.), *Medieval Urban Identity: Health, Economy and Regulation*, Newcastle, Cambridge Scholars, 2015, 143-165.

- C Ferragud, "Wounds, amputations, and expert procedures in the city of Valencia in the early-fifteenth century", dins Larissa Tracy i Kelly DeVries (eds.), *Wounds and Wound Repair in Medieval Culture*, Leiden-Boston, Brill, 2015, 233-252.
- X Guillem-Llobat, "Science and the regulation of toxicants in historical perspective". *Ambix* 62 (2015).
- X Guillem-Llobat, "Santiago Ramón y Cajal and the Spanish historiography of science". *Studies in History and Philosophy of Science Part C: Studies in History and Philosophy of Biological and Biomedical Sciences* 53 (2015): 111-113.
- M I Porras; M Ayarzagüena; J de las Heras; M J Báguena, (coords.). *El drama de la polio. Un problema social y familiar en la España franquista*. Madrid, Libros de La Catarata, 2015.
- P Ruiz-Castell (ed.), *Beyond Public Engagement: New Ways of Studying, Managing and Using University Collections*, Newcastle, Cambridge Scholars Publishing, 2015.

CONGRESOS

ESSHC (11th European Social Science History Conference)

València, 30 març – 2 abril 2016

Un bon grup de persones de l'IHMC han organitzat el proper congrés ESSHC (11th European Social Science History Conference) que tindrà lloc a València (30 març al 2 abril). Josep L. Barona és el responsable local del congrés i Ximo Guillem-Llobat, Maria José Báguena i Pedro Ruiz Castell organitzaran i participaran a diverses sessions temàtiques.

Amb més de 2000 participants de tot el món, la ESSHC s'organitza cada dos anys per l'Institut d'Història Social d'Amsterdam. Les edicions anteriors es van celebrar a Berlín (2004), Amsterdam (2006), Lisboa (2008), Gant (2010), Glasgow (2012) i Viena (2014). El congrés inclou xarxes temàtiques que organitzaran sessions monogràfiques amb petits grups de debat: Àfrica, Àsia, justícia penal, cultura, història econòmica, l'educació i infància, etnicitat i migració, família i demografia, salut i medi ambient, Amèrica Llatina, història del treball, cultura material del consum, història oral i històries de vida, política, ciutadania i nacions, religió, història rural, la sexualitat, la desigualtat social, teoria, ciutat, dones i gènere, etc.

Ximo Guillem-Llobat organitza una sessió al voltant de *"Regulating additives and potentially hazardous residues in food"*, i també presenta una ponència respecte a *"Defining quality for the winery of the world. The use of preservatives in wine in Spain and France by the late 19th century"*. M.J. Báguena presenta una ponència amb M.V. Caballero respecte a: *"The eradication of smallpox in Spain: the organization of the distribution and application of the smallpox vaccine (1944-1980)"*. Les dues sessions estan dins de la xarxa temàtica *"Health & Environment"*. P Ruiz-Castell participarà amb la comunicació titulada: *"Telescopes for research and sociability: Amateur astronomy in Franco's Spain"*, dins la xarxa temàtica *"History of Science & Technology"*.

J.L. Barona coordina juntament amb Tenna Jensen, M. Rodriguez i Peter Scholliers dues sessions sobre *"Cossos i Salut: estat i actors no estatals"*, dedicats respectivament a *"Polítiques de menjar del global al local"* i *"Higiene Social, prostitució i malalties venèries"*, amb una presentació sobre *"L'aparició de malalties venèries en l'agenda internacional (ca-1900)"*. Les sessions s'emmarquen a les xarxes temàtiques *"Health & Environment"* i *"Sexuality"*.

J.L. Barona, serà ponent i comentador també de la sessió *"Lliçons de història: malalties relacionades amb l'Europeu d'experiència en el control de la pobresa"*, integrat dins dels temes de l'entorn sociosanitari i imatges.

Més informació i detalls del programa: <https://esshc.socialhistory.org/esshc-valencia-2016>

XIV Trobada de la Societat Catalana d'Història de la Ciència i de la Tècnica

Universitat Jaume I de Castelló (UJI)

Castelló de la Plana, 27, 28 i 29 d'octubre de 2016

La Societat Catalana d'Història de la Ciència i de la Tècnica convoca la XIV Trobada, la reunió científica general, que cada dos anys, té per objectiu acollir els treballs de recerca i les activitats que duen a terme els seus socis, així com els treballs de tots els historiadors de la ciència i de la tècnica que hi vulguen participar. En aquesta ocasió, la Trobada està coordinada per Carmel Ferragud, membre de l'IHMC López Piñero, i tindrà lloc a la Universitat Jaume I de Castelló de la Plana. Es la primera vegada que aquesta ciutat acull la Trobada.

En breu es publicarà la primera circular amb tota la informació necessària per a participar-hi. Les seccions científiques versaran fonamentalment sobre els següents temes: 1. Ciència i tècnica, 2. Cultura material, instruments científics i museus de la ciència, 3. Història de la ciència i ensenyament, 4. Medicina i salut, 5. Comunicació científica, 6. La llengua de la ciència: terminologia, llenguatge científic-mèdic, edició i traducció.

Arnald^o de villa noua

A banda de les sessions científiques també n'hi haurà comunicacions orals més genèriques, així com sessions específiques en les quals es presentaran les altres dues modalitats de participació: pòsters i vídeos. Cal dir també, que des de fa dues edicions, la Trobada atorga un premi al millor pòster i al millor vídeo. Aquests pòsters estaran exposats mentre dure la Trobada a les instal·lacions de la UJI. Totes aquestes aportacions -comunicacions i pòsters- se solen publicar en un volum amb el resum.

Durant la Trobada se celebraran dues conferències plenàries, una a càrrec d'un jove historiador i una altra d'un investigador sènior. També tindrà lloc una taula rodona sobre els estudis relacionats amb la ciència (sociologia, terminologia i llenguatge científic, etc.). I, com sol ser habitual, els participants podran gaudir de visites i itineraris culturals per la ciutat de Castelló de la Plana.

Des de la Societat s'anima a participar a tots els interessats en temes al voltant de la història de la ciència i altres àrees properes.

Societat Catalana
d'Història de la Ciència i de la Tècnica

SEMINARIS

L'IHMC desenvolupa tots els anys cicles de seminaris d'investigació al voltant de la història de la ciència, de la medicina i de la tecnologia, on participen alguns dels més coneguts especialistes internacionals d'aquests temes. Aquest any els *seminaris tindran* lloc a la sala de conferències de l'IHMC a partir de les 16h. També hi ha cicles amb col·laboració amb altres institucions que tenen altres horaris i llocs. Totes les sessions són obertes al públic amb les limitacions d'espai de la sala de conferències. Els seminaris estan coordinats pel professor Ximo Guillem (Ximo.Guillem@uv.es)

ESQUEMA GENERAL DELS SEMINARIS PRIMAVERA 2016

Gener: Presentació de "Ciència i medicina a la València foral"

Febrer: Cicle: "Identitats i identifications: Passat & Present"

Març: Conferència "Els llenguatges de la ciència"

30 Març- 2Abril: ESSHC Valencia 2016

Abril: "Women, children and health. A transnational perspective"

30 Abril : Matinada "Ciència, història i gènere"

Maig: Seminari Canguilhem

Maig: Simposi Ciència i Art

PRESENTACIÓ DE "CIÈNCIA I MEDICINA A LA VALÈNCIA FORAL"

20 de gener

18 h: Presentació del volum 30, núm. 82 de la revista *AFERS: fulls de recerca i pensament*. Número monogràfic "Ciència i medicina a la València foral"

Presenta: Àlvar Martínez Vidal (Institut López Piñero - UV). Participaran: Carmel Ferragud i Mariluz López Terrada (coordinadors del número), Vicent Olmos (editor d'Afers)

27 de gener

16 h: Conferència amb motiu de la presentació del monogràfic d'AFERS

Carolín Schmitz (Ingenio CSIC-UPV) "*Enfermos, herbolarios y médicos de corte: la itinerancia terapéutica en el siglo XVII*".

CICLE: «IDENTITATS I IDENTIFICACIONS: PASSAT & PRESENT»

(Organitzat pel IHMC amb el suport del programa: HAR2012-36204-Co2-01. Les conferències seran transmeses per encuentro.uv.es/hcc)

3 febrer

Vincent Denis: Director del projecte SYSPOE "*Systèmes policiers européens*". Paris I Panthéon Sorbonne. Autor del llibre *Histoire de l'identification des personnes* (2010). 16h. «Police, papers and identification in eighteenth-century France».

19,30 h.: Vicent Denis participarà a un «café filosòfic» a l'Institut Francès de València amb el títol: "*Penser l'histoire de l'identité*".

10 de febrer

16h. Francisco Echevarría Gabilondo (Professor de medicina legal, Euskal Herriko Unibersitatea): "*La identificación de las víctimas del franquismo*".

17 de febrer

16h: Mercedes García Ferrari (Universidad Nacional de General Sarmiento (Argentina): "*Juan Vucetich, las huellas dactilares y el nacimiento de la policía científica en Argentina*"

18 h: Presentació del documental: "*La puerta azul*", *destapando la realidad del CIE de Zapadores*". (Diodo Media, 2015).

26 de febrer

16h. Taula Rodona: "Tres èpoques, tres identitats"

Carmel Ferragud (IHMC-UV): "*Identificació a l'Edat Mitjana: els cadàvers anònims*"

Mònica Bolufer (UV): "*Identificació a l'època moderna: el cas de Martin Guerre*"

José Ramón Bertomeu (IHMC-UV): "*Identificació al segle XIX: el cas de la vídua Houet*"

CONFERÈNCIA: ELS LLENGUATGES DE LA CIÈNCIA

9 de març

16h. Michael D. Gordin (Princeton University)

"*Scientific Babel: The Languages of Science Before and After Global English*"

Presentació de Vicent Montalt (Universitat Jaume I, Castelló)

CICLE: "WOMEN, CHILDREN AND HEALTH. A TRANSNATIONAL PERSPECTIVE"

13 d'abril

16h. Tenna Jensen (University of Copenhagen)

"Age and gender differences in obesity and food consumption in Denmark (Scandinavia, 1900-2000)".

20 d'abril

16h . Magaly Rodríguez (University of Leuven)

"Salvando cuerpos y almas. La Sociedad de Naciones y su lucha contra enfermedades venéreas y la prostitución"

27 d'abril

18h. Taula rodona: *"Emigració, Dones i Salut"*

Ponents:

- Arantxa Grau, Departament de Sociologia (UVEG)
- Carmen Barona, Direcció General Salut Pública, Conselleria de Sanitat
- Milagros Font, Metges Sense Fronteres (MSF)

MATINADA "CIÈNCIA, HISTÒRIA I GÈNERE"

Adreçada a professors de secundària i amb la col·laboració de la càtedra de divulgació de la ciència (UV).

30 d'abril

Ponents: Angela Garcia (eduxarxa); Carmen Magallón Portolés

SEMINARI CANGUILHEM

Amb la col·laboració de l'Institut Francès de València.

11 de maig

16 h.: Seminari Canguilhem

Emiliano Sfara «*G. Canguilhem et La vision comme modèle de la connaissance*».

Josep L. Barona (IHMC) : «G. Canguilhem i la història de la medicina»

Presentació: Valeriano Iranzo (UV).

SIMPOSI CIENCIA I ART

25 de maig

«Ciència i art a l'edat moderna»

Organitzat per Carolina Alarcón (IHMC), estudiant Fullbright IHMC.

11h. Dr. Barbara Tramelli,

"Between Theory and Practice: Annaibale Fontana's Anatomical Drawings and Painters' Learning of Anatomy in Sixteenth-Century Milan"

12h. Carolina Alarcon, Fulbright Fellow, IHMC Lopez Piñero Universidad de Valencia,

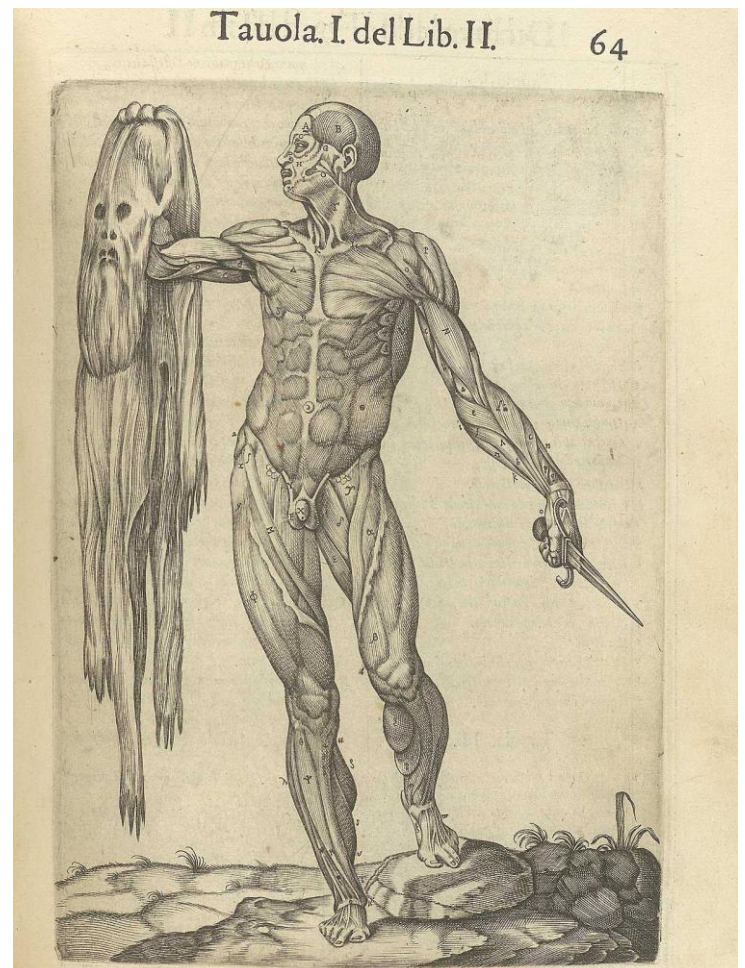
"Materia Medica: Anatomical Illustrations in 16th century Spain."

16h. Cali Buckley, Fulbright Fellow, The Institute for the History of Medicine and Medical Ethics at the Friedrich-Alexander University in Erlangen-Nuremberg,

"Early Modern Anatomical Models and the Control of Women's Medicine"

17h. George Klaeren, Fulbright Fellow, Universidad Autónoma de Madrid,

"Encountering the Enlightenment: Catholic Epistemologies of the Iberian Atlantic, 1680-1815."

PRESENTACIÓ DE LLIBRES

afers
fulla de recerca i pensament

82

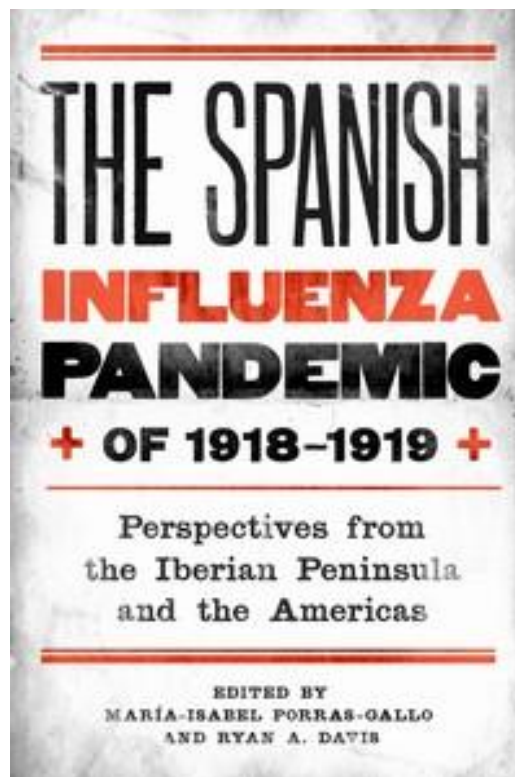
Ciència i medicina
a la València foral

2015

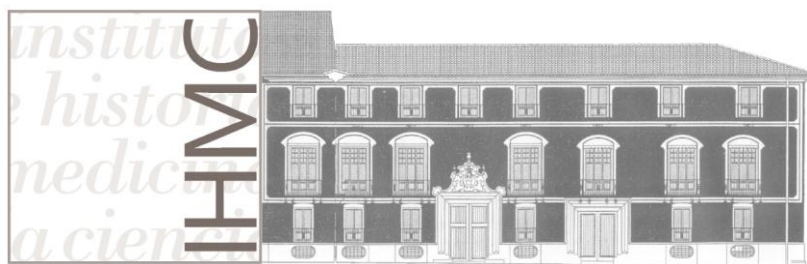
El proper **20 de gener** de 2016 a les 18 h. es presentarà a la sala d'actes del Palau de Cerveró, seu de l'IHMC, el volum col·lectiu "Ciència i medicina en la València foral", Afers, vol. XXX, núm. 82 (2015).

Editat per Carmel Ferragud (IHMC) i M. Luz López (CSIC), hi han participat diversos investigadors de l'IHMC i altres centres de recerca.

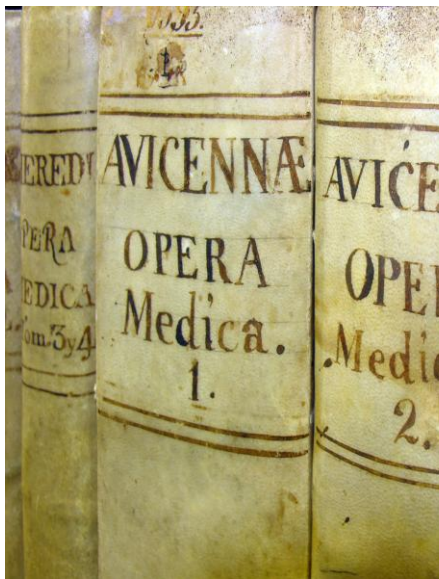
El proper **14 de març** de 2016 a les 18h. Presentació del llibre: "*The Spanish Influenza Pandemic of 1918-1919. Perspectives from the Iberian Peninsula and the Americas*". Editat per María-Isabel Porras-Gallo i Ryan A. Davis. Rochester, University of Rochester Press, 2014. Presentació a càrrec de Josep Bernabeu Mestre (Universitat d'Alacant) i, a més a més, intervindran Ferrán Martínez Navarro, professor emèrit de l'Escola Nacional de Sanitat, Institut de Salut Carles III i el Vicerector de Recerca i Política Científica de la Universitat de Castella-la Manxa, que ha cofinançat l'edició del llibre, el Dr. José Julián Garde López-Brea. Modera: María José Báguena Cervellera (IHMC)

VNIVERSITAT
E VALÈNCIA

BIBLIOTECA

**Institut d'Història de la
Medicina i de la Ciència "López
Piñero"**

46003 València

Tel. 963 926 229

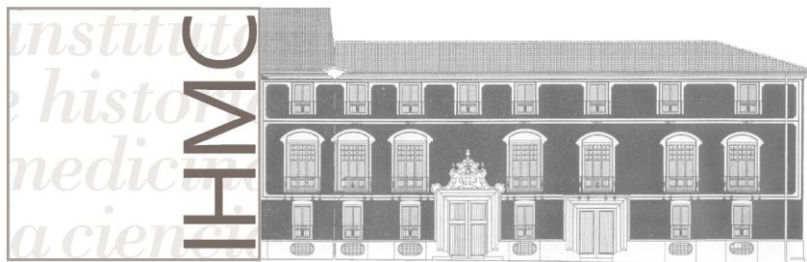
Director de la biblioteca:

melancholicorum / Alfonso de Santa Cruz (editada a Madrid, 1622); *Galení librorum prima classis naturam corporis humani* (editada a Venècia, 1609).

Es tracta d'obres de gran valor històric i científic que es poden trobar en molt poques biblioteques. Són un exemple de l'excel·lent col·lecció d'obres de la biblioteca històrica.

La biblioteca Vicent Peset i Llorca reuneix fons antics i moderns relacionats amb la història de la ciència, la tecnologia i la medicina. La secció de publicacions d'història conté una col·lecció de monografies sobre la matèria constituïda per més de 11.000 volums, una de les col·leccions de revistes especialitzades més importants dins d'aquesta àrea (molt d'elles consultables online) i una secció d'obres de referència amb més de 1.000 títols que es podem consultar directament a la sala de referència que ha estat recentment reorganitzada i actualitzada amb la compra de les principals manuals, diccionaris, tractats i altres obres de consulta publicades als darrers anys. Els fons antic consta de més de 30.000 volums dins dels que destaquen, per exemple, la donació de Peregrín Casanova, amb una nombrosa col·lecció de textos darwinistes, més de 3.000 llibres mèdics dels segles XVI al XVIII, i al voltant de 15.000 llibres dels segles XIX i XX, a més de col·leccions importants de revistes mèdiques d'aquests períodes. La biblioteca desenvolupa activitats de catalogació, conservació i digitalització dels materials bibliogràfics, així com suport a la investigació i préstec interbibliotecari. Amb col·laboració amb diferents professors de l'IHMC han estat digitalitzades diverses parts de la col·lecció i està previst continuar aquesta digitalització als darrers mesos amb un fons de revistes mèdiques valencianes. Als darrers mesos ha col·laborat amb l'exposició "*Tiempos de melancolía. Creación y desengaño en la España del Siglo de Oro*", que ha estat celebrada al Museu de Belles Arts de València del 12 de novembre de 2015 al 7 de febrer de 2016, amb el préstec de tres obres pertanyents al fons antic de la Biblioteca Historicomèdica. Les obres prestades han estat *Conocimiento, curaciō, y preseruaciō de la peste* / compuesto por el doctor Alonso de Freylas (editada a Jaén en 1606); *Dignotio et cura affectuum*

UNIVERSITAT
DE VALÈNCIA

MUSEU

L'IHMC disposa d'una col·lecció molt ampla d'instruments científics i mèdics procedent de la Universitat de València. Fruit del treball dels seus investigadors és el catàleg col·lectiu que es pot consultar a <http://147.156.155.108/comic/>. El Museu d'Història de la Medicina i de la Ciència gestiona les donacions, l'inventari i la catalogació de nous instruments, així com totes les tasques relatives al seu emmagatzemament i restauració. Tracta de posar a l'abast d'investigadors i divulgadors totes les potencialitats de la cultura material de la ciència, la tecnologia i la medicina. Aquest objectes són al mateix temps fons històriques úniques, eines per l'ensenyament de les ciències i materials museogràfics que es fan servir a exposicions temporals i permanents. El conservador del museu actualment és el professor Pedro Ruiz Castell, Pedro.Ruiz-Castell@uv.es. En l'actualitat, el treball amb les col·leccions del museu es desenvolupa amb l'activa participació i col·laboració dels voluntaris culturals de la Universitat de València, Javier Balaguer y José Antonio Garaboa.

Les persones interessades amb les activitats del museu poden contactar amb el seu conservador per tal de plantejar donacions, col·laboracions i projectes d'investigació històrica, divulgació o museístics.

Una part selecta d'aquesta col·lecció pot visitar-se a les exposicions permanents de l'IHMC que es troben a la seva seu del Palau Cerveró (Plaça Cisneros, 3) i a la Facultat de Medicina de la Universitat de València (Blasco Ibañez, 17). Altres grups d'instruments es fan servir habitualment a les exposicions temporals que organitza l'IHMC i altres institucions que sol·liciten aquests objectes. Un bon exemple és la mostra *Micromundo: El lado invisible de la ciencia*, organitzada per la RUVID, la xarxa d'Universitats per al foment de la Investigació, el Desenvolupament i la Innovació i que va estar acollida del 5 de novembre al 6 de gener el Jardí Botànic de la

Universitat de València. A aquesta exposició es va poder contemplar un microscopi òptic i un micròtom, així com supletoris de lents binoculars i objectius oculars i diverses preparacions microscòpiques vegetals procedents de la col·lecció científicomèdica de la Universitat de València.

A finals de setembre es va inaugurar al Palau de Cerveró una *Ventana del MUNCYT*, una iniciativa finançada per la FECYT dirigida a crear espais expositius que alberguen temporalment peces de la col·lecció del Museu Nacional de Ciència i Tecnologia. Sota el títol "*Tecnologia i gènere: la màquina d'escriure i la incorporació de la dona al treball*", la vitrina convida al visitant a reflexionar, a través d'un reduït nombre de màquines d'escriure de marcat caràcter històric, al voltant com l'aparició d'aquestes màquines va afavorir la incorporació de la dona al treball fóra de l'àmbit domèstic a la fi del segle XIX i principis del XX, així com sobre l'impacte que el treball de mecanografia va tenir en la presència i el desenvolupament dels drets de la dona en l'àmbit laboral.

EXPOSICIONS

Al mes de novembre de 2015, l'IHMC ha inaugurat l'exposició: **"Stevia, la panacea dolça"**. En el context de la controvèrsia entre els edulcorants naturals i artificials, que s'arrossega des de les darreries del segle XIX, la Stevia emergeix en l'actualitat com a una nova panacea dolça. Apte per al consum per les persones diabètiques, aquest edulcorant d'origen vegetal ha esdevingut a tot arreu sinònim de dolçor sense calories. El nom 'Stevia' el va encunyar l'il·lustrat valencià Antoni Josep Cavanilles, que seguint la classificació botànica de Linné va dedicar un gènere de plantes americanes –el gènere Stevia– a Pere Jaume Esteve (c.1500-1556), professor de "herbes" a la Facultat de Medicina de l'Estudi General de València. Per mitjà d'aquesta exposició, la Universitat de València vol evocar les figures de dos dels seus alumnes més il·lustres i alhora participar en el debat sobre els pros i els contres dels edulcorants naturals i artificials en la dieta.

La data de clausura serà el 15 de gener de 2016. Als propers mesos es faran tota una sèrie de noves exposicions. Estan previstes exposicions respecte a l'any de la llum i la història de la psiquiatria.

"... EN CLAU DE LLUM, Any Internacional de la Llum i de las Tecnologies basades en la Llum"

Del 26 de gener a l'1 d'abril

L'Any Internacional de la Llum i de les Tecnologies basades en la llum (IYL 2015), la cerimònia de cloenda del qual se celebrarà el 6 de febrer de 2016 a Mèrida, Yucatán (Mèxic), és una iniciativa global aprovada per Nacions Unides per a conscienciar a tots sobre com les tecnologies òptiques promouen el desenvolupament sostenible i aporten solucions a desafiaments mundials en energia, agricultura, comunicacions i salut, entre uns altres. La proclamació de 2015 com a Any Internacional de la Llum i el seu impacte més enllà de 2015 són, doncs, una bona excusa per a promoure una àmplia sèrie d'iniciatives que evidencien a tots els nivells les colossals capacitats de la radiació lluminosa en la Ciència, Tecnologia, Cultura i Educació actuals. Amb motiu d'aquest Any Internacional i la seua ulterior projecció, aquesta exposició pretén cridar l'atenció al públic en general sobre el fenomen de la llum i les múltiples tecnologies basades en la llum que estan presents en la nostra vida diària sense que siguem en molts casos conscients d'açò. La llum en les seues múltiples facetes té a les seues esquenes una llarga i captivadora història però, en les albors del segle XXI, el seu futur s'albira encara més fascinant i es revela com un element clau per al desenvolupament integral de la nostra societat.

Aquesta exposició està organitzada pel Vicerektorat de Cultura i Igualtat de la Universitat de València a iniciativa d'alguns professors de la seua Facultat de Física i del *Laboratorio de Luz*, adscrit a la Facultat de Belles Arts de la Universitat Politècnica de València, que precisament celebra les seues 25 anys d'existència. En ella es presenta una àmplia perspectiva del potencial de la llum com a lloc en el qual es donen cita la Recerca, la Tècnica i la Creativitat Artística. La mostra, que amalgama doncs Ciència i Art, intenta captar l'atenció del visitant mitjançant l'exhibició de panells informatius, vídeos multimèdia, diverses peces de caràcter històric i diversos hologrames, així com altres obres artístiques entre les quals es reconeixen els projectes On-Off (2001) i On-Sense (2015) realitzats pel propi Laboratorio de Luz. Paral·lelament al desenvolupament de l'exposició, tindrà lloc un cicle de conferències de caràcter divulgatiu.

Més informació: <http://www.uv.es/uvweb/cultura/ca/exposicions/presentacio-/exposicions-preparacio/en-clau-de-llum-1285866236311/Activitat.html?id=%201285954532148>

BIOGRAFIES DE CIENTÍFICS

Les biografies científiques són un dels gèneres més populars tant dins del terreny de la divulgació com pel que fa a la investigació històrica, on han experimentat un reviscolament important a la darrera dècada amb noves perspectives, protagonistes i fonts. Aprofitant aquesta tendència, i amb l'objectiu de popularitzar les seves investigacions, els membres de l'IHMC han iniciat la publicació d'una llarga llista de biografies relacionades amb la ciència i València. Aquest projecte, iniciat amb col·laboració amb la càtedra de divulgació de la ciència de la Universitat de València, ha estat engegat amb diverses biografies

publicades al diari *La Veu del País Valencià*. La primera d'aquestes biogràfiques ha estat la de Pere Jaume Esteve, el principal protagonista de l'exposició realitzada a l'IHMC durant la tardor de 2015. També han estat publicades biografies d'Ignaci Tarazona Blanch (director de l'observatori astronòmic de la Universitat de València) i de Josep Maria Melià i Bernabeu, un divulgador de la ciència, amb una biografia tan fascinant com poc coneguda. Totes les biografies i les properes que es publicaran al llarg dels pròxims mesos poden consultar-se online:

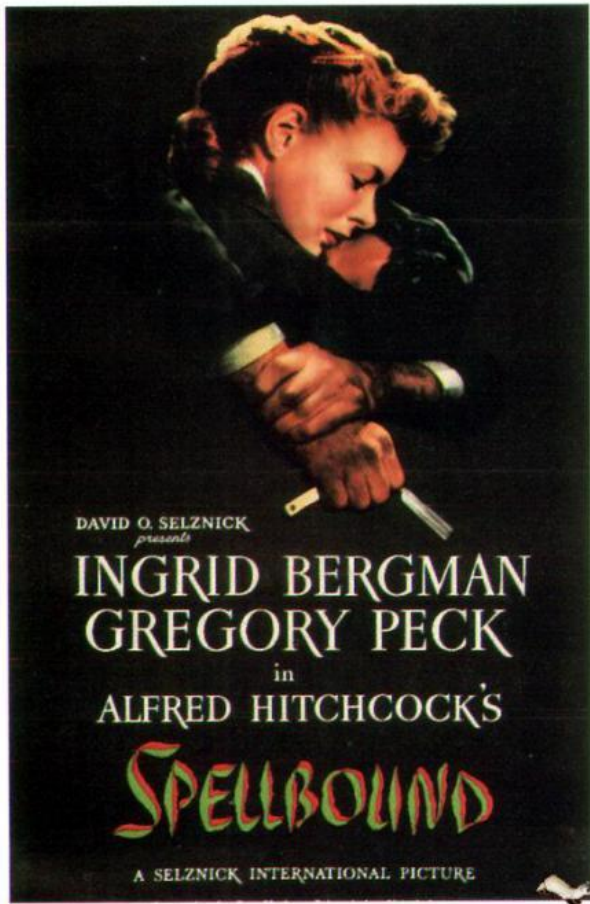
<<http://opinions.laveupv.com/cientifics-valencians-en-la-historia>>

La figura de Josep Maria Melià Bernabeu (1885–1974), àlies “Pigmalió”, és desconeguda per a moltes persones, llevat d'uns pocs especialistes i dels habitants del carrer de València amb el seu nom. La biografia publicada per Pedro Ruiz Castell mostra que va ser un conegut escriptor i divulgador científic, amant de l'astronomia, que va formar part dels cercles d'artistes i intel·lectuals de la València d'aquells anys, com posa de relleu la seua presència en les reunions i tertúlies organitzades a les llars d'alguns dels artistes més destacats del moment, com el pintor Leopoldo García Ramón o el músic Juan Lamonte de Grignó.

CICLES DE CINEMA

L'IHMC col·labora amb l'Aula de Cinema de la Universitat de València i el Vicerectorat de Cultura amb la programació de cicles de cinema de temàtica relacionada amb la ciència, la medicina i la tecnologia. Les projeccions es fan en llengua original (amb subtítols), generalment amb una introducció des d'un punt de vista cinematogràfic i científic, i finalitzen amb un col·loqui general. Tenen lloc a la sala d'actes del Palau de Cerveró amb entrada lliure (aforament limitat) a les 18 h. Els cicles de cinema per als primers mesos de 2016 són:

Gener. Les patents científiques al cinema.

14 de gener: *El secreto de Tesla* (Tajna Nikole Tesle, Krsto Papic, 1980, 115')

21 de gener: *A Trick of Light* (Die Gebrüder Skladanowsky, Wim Wenders, 1995, 79')

28 de gener: *El hombre que cayó a la tierra* (The Man Who Fell to Earth, Nicolas Roeg, 1976, 140')

Febrer. Identitats dudoses i sospitoses

4 de febrer: *Recuerda* (Spellbound, Alfred Hitchcock, 1945)

11 de febrer: *A pleno sol* (Plein soleil, René Clément, 1960)

18 de febrer: *El regreso de Martin Guerre* (Le retour de Martin Guerre, Daniel Vigne, 1982)

25 de febrer: *El impostor* (The Imposter, Bart Layton, 2012)

Març. Dones valentes.

3 de març: *Bagdad Café* (Percy Adlon, 1987, 91 min, Alemanya)

7 de març: *Villa Amalia* (Benoît Jacquot, 2009, 94 min, França)

10 de març: *Shirley Valentine* (Lewis Gilbert, 1989, 106 min EEUU)

FICAE 2015

El dia 4 de març hi haurà una sessió especial que forma part del festival de curtsmetratges FICAE 2015 dedicat a les relacions entre medicina i art: <http://arteyenfermedades.blogs.upv.es/ficae/>.

ENSENYAMENT I DIVULGACIÓ DE LES CIÈNCIES

**Institut d'Història de la
Medicina i de la Ciència "López
Piñero"**
46003 València
Tel. 963 926 229

L'IHMC ofereix nombrosos recursos per a tots els nivells de formació dins de l'ensenyament de les ciències, tant de primària i secundària com universitari o de formació del professorat. Els recursos de la biblioteca són habitualment emprats per part del professorat interessat en fer servir la història dins de l'ensenyament de les ciències. Les exposicions disposen habitualment de guies educatives a l'abast del professorat que vol visitar-les amb els seus estudiants. També acull a professorat invitat que vol fer recerca educativa amb els fonts d'aquesta institució. Els professors de l'IHMC imparteixen cursos de formació d'història de la ciència dins dels màsters de formació del professorat.

Aquest any, l'IHMC ha organitzat amb la càtedra de divulgació de la ciència de la UV una matinada de formació destinada al professorat. L'IHMC està obert a qualsevol altra forma de col·laboració amb professorat dels diversos nivells educatius dins de les línies assenyalades. La data és el **30 d'abril de 2016** i el tema central serà: "Ciència, història i gènere". Més dades: <Ximo.Guillem@uv.es>.

Les persones interessades en qualsevol d'aquestes activitats relacionades amb la història i l'ensenyament de les ciències poden connectar amb la direcció del centre: bertomeu@uv.es.

L'IHMC organitza cursos d'història i divulgació de la ciència dirigits a les persones majors amb col·laboració amb la Nau Gran. Aquest curs 2015-2016 els membres de l'IHMC oferiran un curs d'introducció a la història de la ciència durant la tardor de 2015 dirigit als estudiants de la Nau Gran. També s'organitzen itineraris científics per la ciutat de València.

PROFESSORS INVITATS I ESTUDIANTS RESIDENTS

L'IHMC ofereix la possibilitat de realitzar estades temporals a professors invitats i estudiants residents que volen desenvolupar recerca dins del terreny de la història de la ciència, de la medicina i de la tecnologia, o col·laborar amb els nostres programes de divulgació de la ciència, patrimoni científic i museologia. Aquest programa ofereix la possibilitat de disposar d'un espai temporal a la seu de l'IHMC (Palau Cerveró), amb els recursos informàtics del centre i l'accés a tots els recursos d'investigació del centre, així com la col·laboració, si escau, a les activitats de recerca i divulgació que puguem definir segons el cas particular.

Les persones interessades a fer una estada temporal a l'IHMC han d'enviar una proposta amb el seu CV tot indicant les dates de la seva estada i el programa de treball que desenvoluparien. Els estudiants de màster i doctorat han d'afegir les dades de la persona membre de l'IHMC que tutoritzarà la seva recerca i estada al centre. Les sol·licituds hauran d'enviar-se un mes abans al menys de l'inici de l'estada, durant qualsevol moment de l'any, i adreçades al director de l'IHMC: José Ramón Bertomeu (bertomeu@uv.es). El claustre de l'institut resoldrà periòdicament aquestes sol·licituds. Aquestes estades poden compaginar-se amb qualsevol tipus de beques i ajudes. A hores d'ara els professors residents i estudiants són:

Rafaela Domínguez	Professora Visitant
Xavier García	Professor Visitant
Enric Novella	Professor Visitant
Carolina Alarcón	Estudiant Resident. Beca Fulbright
Marc Banyuls	Estudiant Resident

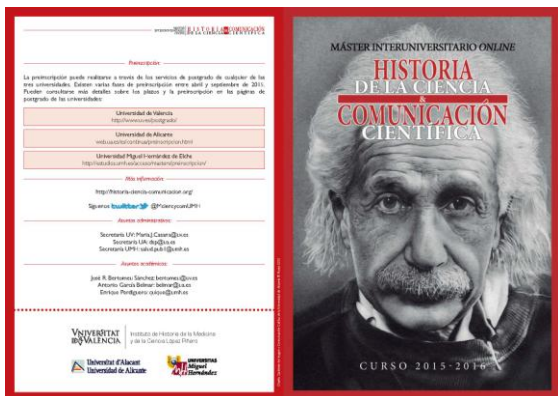
Carolina Alarcón és historiadora de l'art de la Universitat Florida State (USA) i estarà en residència a l'Institut López Piñero durant l'any escolar 2015-2016 amb una subvenció de la comissió Fulbright realitzant les seues investigacions sobre imatges mèdiques del Renaixement. Examinarà com els gravats efectivament interpretaven, comunicaven i disseminaven coneixements mèdics i anatòmics durant el principi de l'edat moderna. Les seues investigacions aspiren a enllaçar els representants claus de l'anatomia espanyola amb la història natural renaixentista, la història del gravat i art via una anàlisi d'imatges anatòmiques produïts per metges espanyols durant el segle XVI. Les seues investigacions prèvies examinaven l'impacte dels primers impressors a Espanya i, va ser formada a la Universitat de Saragossa.

Marc Banyuls, estudiant resident al IHMC, on desenvolupa el seu Treball de Fi de Grau, titulat "*El pensament biològic a les publicacions llibertàries valencianes a principis del segle XX: el cas de la Revista Eclèctica Estudios*", i tutoritzat pel professor Ximo Guillem. A través d'aquest treball realitzarem un recorregut per les revistes llibertàries de l'àmbit valencià, tot analitzant el pensament biològic aparegut a les seves pàgines. Revistes i publicacions com Generación Consciente, Ètica, Helios, La Fragua Social, Orto o Estudios, son referències culturals i acadèmiques del moviment llibertari a les nostres terres, on també trobava un espai el pensament biològic, tractant temes tan diversos com la teoria de l'evolució, el neomaltusianisme, les practiques sexuals, el naturisme i vegetarianisme, etc. Per tal de poder centrar millor el tema, aquest treball girarà en torn a una de les revistes més important i prolífiques de l'època, la Revista Eclèctica Estudios. Serà aquesta revista el fil conductor de l'anàlisi del pensament biològic dins el moviment llibertari a través de les seues publicacions valencianes a principis del segle XX.

Al llarg dels propers números publicarem més detalls de les investigacions dels nostres col·laboradors i estudiants.

MÀSTER I DOCTORAT

L'IHMC organitza programes de màster i doctorat relacionat amb la història i la comunicació de la ciència dins del que participen tres universitats: la Universitat de València, la Universitat Miguel Hernández d'Elx i la Universitat d'Alacant. Són programes semipresencials que fan servir tots els recursos de les noves tecnologies de la comunicació, per la qual cosa atrauen estudiants de diferents punts del món. El darrer mes de setembre de 2015 els estudiants de la darrera convocatòria presentaren de forma brillant els seus treball fi de grau. El nou curs de màster va iniciar-se amb una sessió online el passat 24 de setembre de 2015. El doctorat organitza també sessions de presentació de la recerca en marxa que s'anuncien periòdicament. Totes aquestes activitats, a més de les característiques pròpies dels programes, són descrites de forma actualitzada a la pàgina <http://www.historia-ciencia-comunicacion.org/>. Els coordinadors del màster son els professors Antonio García Belmar (UA) (belmar@ua.es), Enrique Perdiguero (UMH) (quique@umh.es) i Ximo Guillem (UV-IHMC) (Ximo.Guillem@uv.es)

<http://www.historia-ciencia-comunicacion.org/>.

Institut d'Història de la Medicina i de la Ciència "López Piñero"

El màster i doctorat són programes semipresencials que fan servir tots els recursos de les noves tecnologies de la comunicació

Participen professors de tres universitats: la Universitat de València, la Universitat Miguel Hernández d'Elx i la Universitat d'Alacant

Programa Interuniversitario de Máster y Doctorado

Historia y Comunicación de la Ciencia

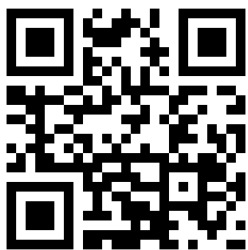
Universitat d'Alacant
Universidad de Alicante

VNIVERSITAT
ID VALÈNCIA

DIFUSIÓ I COMUNICACIÓ

L'Institut d'Història de la Medicina i de la Ciència col·labora amb *Ràdio Klara* amb el programa "La Luna Sale a Tiempo". Es pot escoltar per exemple el reportatge i entrevista a Pedro Ruiz respecte al congrés "Astronomia i Astronàutica sota règims autoritaris" desenvolupat el passat mes de setembre de 2015 al Palau Cerveró. Podcast: <http://audio.urem.net/La-Luna-Sale-a-Tiempo-Radio-25-09>. També col·labora amb *La Veu del País Valencià* amb la sèrie de biografies de científics valencians ja descrita: <http://opinions.laveupv.com/cientifics-valencians-en-la-historia> Les altres activitats de

l'IHMC poden ser seguides mitjançant les següents pàgines:

Pàgina web: <http://www.uv.es/uvweb/institut-universitari-historia-medicina-ciencia-lopez-pinero/ca/institut-historia-medicina-ciencia-lopez-pinero-1285893059754.html>

Facebook: <https://www.facebook.com/Instituto-de-Historia-de-la-Medicina-y-de-la-Ciencia-López-Piñero-160896327303957/>

Twitter: <https://twitter.com/PalaudeCervero>

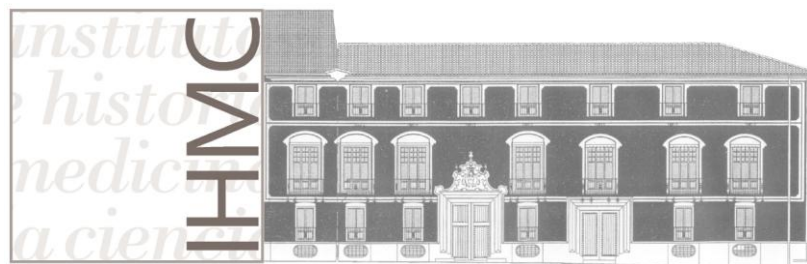
Video: <http://www.uv.es/uvweb/institut-universitari-historia-medicina-ciencia-lopez-pinero/ca/videos-1285901090268/Recurs.html>

IHMC²

BUTLLETÍ DE NOTÍCIES DE L'INSTITUT D'HISTÒRIA

DE LA MEDICINA I DE LA CIÈNCIA LÓPEZ PIÑERO

VNIVERSITAT
E VALÈNCIA

INSTITUT D'HISTÒRIA DE LA MEDICINA I DE LA CIÈNCIA LÓPEZ PIÑERO